

II. Diagnosi estratègica

Resum general

La diagnosi estratègica té per objectiu fer emergir quina és l'actual situació del municipi, així com les principals problemàtiques en els àmbits demogràfic, social, econòmic, ambiental i institucional. Tal i com s'explica en la metodologia, s'ha elaborat combinant tècniques qualitatives, amb la realització i explotació de 30 entrevistes i 5 grups de discussió formats per 55 participants, amb la recopilació i anàlisi de gairebé 100 d'indicadors quantitius. Sempre que ha estat possible, s'han recollit dades evolutives dels últims deu anys tot comparant Cerdanyola del Vallès amb els seus municipis veïns. En el document complet de diagnosi trobareu una anàlisi en profunditat de cadascun dels àmbits i dels seus respectius subtemes, combinant les percepcions subjectives amb les dades quantitatives recollides. En aquest resum general es pretén fer una síntesi de les principals problemàtiques detectades, tot relligant-les a través d'una lectura global sobre la situació del municipi.

1. a) Àmbit de la governança: la peça clau per fer girar la resta

És en l'àmbit de **la governança on s'han detectat les principals problemàtiques**. En concret, la capacitat de lideratge municipal en el conjunt del territori, la capacitat de posar en valor tot els recursos potencials ubicats en el municipi, la capacitat de prioritzar grans projectes estratègics i de dur-los a terme, són els principals aspectes crítics en aquest àmbit. Tots ells justifiquen la necessitat d'un procés de reflexió i planificació estratègica. Aquestes problemàtiques no són conjunturals ni responen a un govern municipal en concret. Responen a una sèrie de factors i tendències de fons que es venen arrossegant en el municipi des d'anys enrere. Abans d'entrar en detall en les seves causes, val la pena fer menció d'alguns factors generals que també han impactat en la capacitat d'actuació estratègica dels ajuntaments des de la crisi.

En primer lloc, doncs, cal tenir molt en compte **la crisi econòmica i financera** iniciada l'any 2008. Aquesta va produir la pèrdua massiva de llocs de treball a l'àrea metropolitana de Barcelona, una gran vulnerabilitat de les famílies per la manca d'ingressos derivats de les rendes del treball, un elevat endeutament en concepte d'habitatge, així com un increment de la desigualtat d'ingressos després de dues dècades de reducció gradual¹. **Pels govern locals això va suposar, en primer lloc, una disminució dels ingressos, tant per transferències per part de l'Estat i la Generalitat com per ingressos propis i, en segon lloc, un augment de les necessitats socials urgents a les quals fer front**. Entre els anys 2004 i 2016, es van triplicar la mitjana d'usuaris atesos pels Serveis Bàsics d'Atenció Social (SBAS) al conjunt de municipis metropolitans amb

¹ Veure Sarasa, S., Porcel, S. i Navarro-Varas, L. (2013). "L'impacte social de la crisi a l'Àrea Metropolitana de Barcelona", *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona: Territori, Estratègies, Planejament*, 56, pp.10-88.

més de 15.000 habitants, passant de 51 a 156 persones ateses per mil habitants². Tot i la millora de la taxa d'atur a partir del 2014, el nombre d'usuaris continuava augmentant. **A aquesta situació s'hi uneixen els canvis en el marc competencial i la hisenda local de la Llei de Racionalització i Sostenibilitat de la Administració Local (LRSAL), de desembre del 2013, que limita les competències, l'endeutament i la capacitat d'inversió dels governs locals.** Tots aquests factors expliquen que la despesa municipal per habitant hagi anat disminuint fins l'any 2011 i gairebé no s'hagi recuperat fins llavors, tot i la millora progressiva dels ingressos. Durant aquests últims 10 anys, doncs, els ajuntaments, més que no pas a desenvolupar plans i projectes estratègics a mig i llarg termini, han hagut d'invertir esforços en mantenir els serveis i infraestructures existents i fer front a més necessitats socials urgents amb menys recursos.

Per altre costat, però, a Cerdanyola del Vallès trobem diferents **factors locals que expliquen una dinàmica inercial o d'anar tirant**, accentuada durant l'última dècada, mentre d'altres municipis metropolitans han tingut una actitud més proactiva per tal de perfilar el seu propi desenvolupament local en un context de governança multinivell.

Entenem la governança com la capacitat de gestionar i direccionar diferents xarxes d'actors públics, privats i comunitaris per tal de definir prioritats, prioritzar alternatives i desenvolupar projectes i polítiques. Des d'una visió municipalista, entenem que el principal actor que ha de dinamitzar i direccionar aquestes xarxes de polítiques multinivell han de ser els governs locals. A continuació, posem de manifest diferents factors que han emergit durant la diagnosi que, al nostre parer, han dificultat el desenvolupament d'aquest rol per part de l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès.

A) **La fragmentació socioterritorial.** L'àrea poblada del municipi es divideix fonamentalment en dos nuclis de població: el del nucli urbà principal i la urbanització de Bellaterra, que representa el 4,8% de la població del municipi i el 7% del terme municipal. Els dos nuclis estan territorialment i socialment distanciats i existeixen múltiples barreres físiques entre ells, entre les que destaquen les viàries B-30/AP-7 i la ferroviària R7/R8. La constitució de l'Entitat Municipal Descentralitzada de Bellaterra, creada amb el Decret 167/2009, sembla no haver solucionat, almenys fins el moment, els conflictes polítics i de gestió entre ambdós nuclis. Aquesta dinàmica ha portat a la creació d'una comissió promotora per l'annexió de l'EMD en el municipi de Sant Cugat del Vallès que ja ha superat les signatures necessàries per començar el respectiu procediment. Per la seva banda, el nucli històric presenta una gran continuïtat en la seva trama urbana i una major homogeneïtat social interna. Malgrat tot, determinats barris concentren més població estrangera i alts índexs d'envelliment, fomentant dinàmiques de segregació socioresidencial i vulnerabilitat urbana. A més, el riu Sec (malgrat diverses intervencions), i les infraestructures de transport de la R4/R8 i la N-150 actuen més com a fragmentadors que com a cohesionadors dels diferents barris de la ciutat. El principal eix cívico-comercial articulador del municipi és l'eix de l'Avinguda Catalunya- Carrer Sant Ramon, malgrat la seva manca de continuïtat. Els eixos cívics verticals estan poc potenciats, així com les subcentralitats o eixos en cadascun dels barris. Es detecta, per tant, una manca de cohesió social i territorial degut a l'evolució històrica del municipi i l'adaptació a les característiques físiques i infraestructurals metropolitanes.

² Veure Navarro-Varas, L., Ordás-García, C., Antón-Alonso, F., Porcel, S., i Cruz, I. (2017). *L'atenció local de la pobresa i la desigualtat a la metròpoli de Barcelona*. Barcelona: Institut d'estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona i Àrea Metropolitana de Barcelona.

- B) **La manca d'una identitat compartida.** L'origen disseminat, el creixement accelerat durant els anys 60 i 70, la presència de grans equipaments metropolitans exògens en el seu moment, la manca de planificació i una estructura urbana fragmentada expliquen, en part, la manca d'una identitat pròpia com a municipi. Així, tal i com es relatava en un informe de la Diputació per l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès³: "Cerdanyola denota una certa manca d'autoestima, motivada segurament per una manca de caràcter propi (...) Cerdanyola és una ciutat per definir, físicament, conceptualment, emocionalment (...) Cerdanyola és una ciutat per posicionar, endins i enfora (...). [cap endins] Cerdanyola és conscient que és més que altres ciutats del seu entorn, però en canvi creu que és menys que Sant Cugat (o Barcelona, tot i les dimensions) i [cap enfora] Cerdanyola té molts atributs, però no té marca". Al llarg del treball de camp hem seguit recollint les mateixes percepcions que es constataren en aquest informe de l'any 2009. Així doncs, alhora que s'ha verificat els potents recursos naturals, econòmics, de recerca i educatius en el municipi, enveja de qualsevol ciutat d'aquestes dimensions, a Cerdanyola li falta anar construint entre els diferents agents socials, econòmics i institucionals una visió i identitat compartida, positiva i de futur, basada en uns determinats valors, símbols i imatges que tinguin un component aglutinador com a municipi.
- C) **La fragmentació institucional.** A més de l'Ajuntament, diferents institucions públiques operen en el territori de Cerdanyola del Vallès: la Universitat Autònoma de Barcelona, el Consorci urbanístic del Centre Direccional, el Parc Natural de la Serra de Collserola i l'Entitat Municipal Descentralitzada de Bellaterra en són les més rellevants. Cadascuna d'aquestes entitats té els seus respectius òrgans de govern. En alguns casos, l'Ajuntament no hi té cap presència, en d'altres un pes rellevant però sense ser decisiu. Alhora, no existeix cap òrgan de concertació permanent liderat per l'Ajuntament on hi estiguin representats tots els i les representants dels diferents ens. Tampoc s'han detectat mecanismes de relació bilaterals estables, tot i haver assignat una regidora responsable en el cas de la EMD de Bellaterra. Com a conseqüència, es percep que l'Ajuntament concentra la seva acció de govern en el nucli poblacional, que si bé és on viu la major part de la població, només representa el 18% del seu territori, amb un gran cost d'oportunitat des del punt de vista econòmic, ambiental o d'equipaments. Des de l'òptica de la governança multinivell, el municipi ha de gestionar una gran complexitat i densitat institucional pròpia dels territoris metropolitans: a més del Consell Comarcal del Vallès Occidental, la Diputació de Barcelona, cada vegada té una major presència l'Àrea Metropolitana de Barcelona dins del *sistema de govern local*. Totes aquestes institucions poden donar suport a les prioritats del govern local de Cerdanyola, però també expressen necessitats de coordinació supramunicipal. A part, la planificació i la gestió dels serveis educatius, sanitaris, d'habitatge o d'infraestructures de la Generalitat tenen un impacte cabdal en satisfer les necessitats de la població local. L'Administració General de l'Estat també té un fort impacte en el territori per les responsabilitats sobre les autopistes, carreteres o les vies de ferrocarril d'ADIF. Si no hi ha claredat sobre el model de ciutat a capacitat de concertació amb les diferents administracions és més fàcil que les lògiques supramunicipals no tinguin prou en compte el propi projecte local, o bé no se'n tregui suficient benefici de les diferents externalitats que plans, projectes o infraestructures supralocals generen.

³ Quaderna (2009). *Orientacions estratègiques per el desenvolupament econòmic i social de Cerdanyola del Vallès*. Diputació de Barcelona: Barcelona. Disponible a <https://www.cerdanyola.cat/la-ciutat/informes-i-estudis>

- D) **La fragmentació política.** En els últims anys, el sistema de partits, tant a nivell català com espanyol, s'ha transformat de forma accelerada fent-se més plural i complex. A més, és habitual que cada municipi compti amb les seves candidatures locals, algunes d'elles adscrites o vinculades a partits de nivell nacional o estatal. En el consistori de Cerdanyola del Vallès hi ha hagut una clara majoria del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC) que ha governat en 7 dels 10 mandats municipals. Així, hi ha hagut continuïtat de governs del PSC des del 1979 fins el 2015 només interrompuda durant 6 anys (del 2003 al 2009) per la formació d'un govern ideològicament plural encapçalat per un alcalde d'Iniciativa per Catalunya Verds (ICV). Amb el temps, però, s'ha anat reduint la majoria electoral del PSC passant del 62% dels vots emesos l'any 1983 al 19% dels vots l'any 2015. Això no ha estat substituït per una nova força hegemònica emergent, sinó que els vots totals s'han anat repartint entre les diferents opcions polítiques, alhora que anaven apareixent noves formacions o coalicions. En les eleccions municipals de l'any 2015, per exemple, les diferències entre les candidatures quatre candidatures més votades (PSC, CxS, ERC i C's), va oscil·lar només entre 0,17% i un 6%. Com a conseqüència, s'ha incrementat el pluralisme del Ple Municipal fent més difícil l'establiment de majories monocolors en el govern local. Així, d'una dinàmica de govern caracteritzada per un partit majoritari i diferents coalicions oposidores, s'està transitant, a manca d'una cultura política més consensualista, cap a governs minoritaris que tenen més complicada la governabilitat municipal.
- E) **La manca d'una gestió directiva municipal.** En la diagnosi es posa de manifest algunes deficiències en l'organització municipal, ja sigui la falta d'un organigrama clar, la correcta distribució dels llocs de treball entre àrees, la confusió entre funcions polítiques i tècniques o la manca de relació entre la formació específica i el llocs de treball a ocupar. Moltes d'elles semblen estar en vies de solució. Tanmateix, des del punt de vista de la governança municipal, ressaltem la manca dins de l'Ajuntament de la figura dels directors/coordinadors/gerents públics municipals. La Llei 57/2003 va reconèixer formalment les figures directives públiques pels municipis de més de 250.000 habitants. Tot i tenir certes resistències des de l'àmbit polític, els avantatges de tenir directius municipals en termes d'una major estabilitat, eficàcia i eficiència en el desplegament de les polítiques municipals ha fet que aquest model s'hagi anat implantant també en municipis de menys població. En general, el personal directiu municipal estaria format, a més de les figures del secretari i de l'interventor amb habilitació nacional, per persones que coordinen l'execució de polítiques en grans àrees de l'ajuntament i que han estat reclutats a través de processos competitiu en funció dels seva experiència, coneixements, habilitats i actituds directives dins el sector públic⁴. Sense ser figures excoents dins l'organització, és doncs un perfil diferent que el del personal eventual amb funcions d'assessoria, on la confiança política és la base per la seva selecció. L'important, en el cas de Cerdanyola del Vallès, és que el model de direcció pública professional pugui impulsar, més enllà de l'execució de les polítiques del mandat, el procés de racionalització organitzativa municipal així com donar continuïtat a les grans línies estratègiques del municipi. Malgrat les millores que hi ha hagut recentment en l'organització i el seguiment de l'execució del Pla d'Acció Municipal, queda palesa la manca generalitzada de documents estratègics a totes les àrees de l'Ajuntament (model urbà,

⁴ Veure Ramió, C. (2008) "El modelo directivo en las entidades locales", *Revista Internacional de Organizaciones (RIO)*, núm.1. o Jiménez Asensio, R. (2009) *El personal directivo en la Administración local*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

mobilitat, habitatge, cultura, equipaments, etc.) que guïïn la seva acció i avaluació d'una forma continuada en el temps. I quan aquests documents han existit, han estat poc utilitzats per guiar les corresponents polítiques.

- F) **La debilitat del sistema participatiu local.** La governança democràtica no és possible si no hi ha una participació de la ciutadania en la definició i l'elaboració de les polítiques públiques. Perquè això sigui possible és necessari establir canals, mecanismes i processos estables i puntuals per tal de vincular la ciutadania amb els tècnics i polítics municipals, garantint unes regles clares per a tots els participants i implementant les decisions preses en aquests espais. En relació a la institucionalització de la participació, la tendència ha estat la d'avançar des d'estructures participatives basades en consells sectorials majoritàriament formats per associacions, cap a espais, processos i mecanismes més plurals, flexibles i específics que tinguin una major incidència decisòria i de coresponsabilitat en les decisions públiques, i cap a espais i processos que també facilitin el desenvolupament de les iniciatives socials i comunitàries. A Cerdanyola del Vallès, l'any 2007, es va aprovar el Pla Director de Participació Ciutadana que havia de concloure amb el Reglament de Participació. No obstant això, en l'actualitat no existeix cap reglament municipal de participació i aquesta continua regulada dins del Reglament Orgànic Municipal (ROM) aprovat l'any 1985, i els reglaments específics dels consells sectorials. Segons les dades del Panel de Polítiques Públiques Locals de la Fundació Pi i Sunyer, més del 80% dels municipis de més 50.000 habitants ja tenien aprovat un reglament propi de participació; a part, molts d'ells ja han anat incorporant plataformes digitals per estendre i fer més àgils i transparents els diferents canals participatius. La percepció que s'ha recollit durant la diagnosi és que tot i la funció relacional dels consells sectorials existents al municipi, aquests continuen sent sobretot informatius i consultius, sense gran capacitat d'incidència en l'agenda política municipal. Tanmateix, a Cerdanyola del Vallès existeix un teixit associatiu dens, especialment en l'àmbit cultural i esportiu, alhora que han anat creixent noves experiències d'innovació social al llarg dels últims anys.

2. b) Àmbit demogràfic: envelliment i estancament

Des del punt de vista poblacional, el principal repte és afrontar el canvi demogràfic actual. Si bé aquest és un tret generalitzat a la societat europea, espanyola i catalana, a Cerdanyola del Vallès **el procés d'envelliment i l'estancament demogràfic és encara més accentuat.** Cerdanyola del Vallès ha tingut un creixement continuat per migracions internes, externes i creixement natural, arribant a un màxim de població de 58.747 l'any 2009. Des de llavors, ha anat decreixent lentament fins el 2014 degut, fonamentalment, a les emigracions de població. A partir d'aquell any, la població s'ha anat recuperant lentament fins als 57.740 habitants de l'any 2018. Aquesta situació pot canviar amb el desenvolupament dels nous sectors residencials del Centre Direccional.

El lleuger creixement poblacional actual es dona fonamentalment pel saldo migratori i el creixement natural positius, essent ambdós dels més petits en comparació amb els municipis del seu voltant. Almenys des de l'any 2005, hi ha més persones, especialment les joves, que marxen cap a la resta de municipis de Catalunya, més que no pas n'arriben a Cerdanyola. Si el saldo migratori total es manté encara positiu, és gràcies a la major arribada que sortida de persones de fora de l'Estat. Així doncs, observem que **Cerdanyola avui dia només atreu a**

persones de fora d'Espanya. Tot i així, Cerdanyola té un 8,7% de població estrangera, molt lluny de la mitjana de l'àrea metropolitana de Barcelona, que se situa en gairebé el 15%. La major part de la població estrangera té entre 25 i 40 anys.

Respecte els municipis de l'entorn, **Cerdanyola del Vallès és dels que compta amb una major proporció de persones grans (17,8%) i un major índex d'envelliment (111,4)**, tan sols superats per Badia del Vallès. Així mateix, Cerdanyola del Vallès és el municipi amb una menor població infantil. La reducció en la taxa de fecunditat i l'augment de l'esperança de vida suposa que **l'índex d'envelliment** (el nombre de persones de major de 64 anys per cada 100 persones de 0 a 14) **vagi augmentant ràpidament.** Així, si l'any 2005 Cerdanyola era el 13è municipi amb un índex d'envelliment més alt de tota l'àrea metropolitana de Barcelona, l'any 2017 ja n'era el 7è. En gran part, aquests alts índexs d'envelliment són habituals en els municipis metropolitans que van rebre molta població jove de la resta de l'Estat durant els anys 60, es van assentar i han envellit en el municipi.

3. c) Àmbit d'inclusió social: els reptes de l'envelliment i els canvis en el mercat laboral

El canvi demogràfic és doncs també un dels temes rellevants en l'àmbit de la **inclusió social.** Assegurar un envelliment digne de la població suposa reptes importants en l'àmbit assistencial, urbanístic, habitacional, comercial i intergeneracional i relacional que caldria abordar amb certa urgència, també per tal de planificar els recursos existents i per adequar-los a les necessitats. Per exemple, la cobertura de places en centres de dia en relació a la població major de 84 anys del municipi ha anat descendant ràpidament en els últims deu anys des del 2006 fins el 2016, passant de 20 el 2006 a 8,7 el 2016.

Després de Sant Cugat, Cerdanyola del Vallès té la renda més alta entre els municipis de l'entorn⁵. Tanmateix, això amaga diferències territorials importants entre el nucli antic i l'EMD de Bellaterra. L'EMD de Bellaterra és un nucli en el qual més del 45% de la població té rendes altes. En contrast, a la resta del municipi hi ha menys del 25% de la població amb rendes altes, exceptuant algunes àrees entre els barris de Sant Ramón i Guiera amb una lleugera major proporció de residents amb rendes altes. No obstant, comparant-ho amb altres municipis de l'entorn, **les desigualtats de renda a Cerdanyola del Vallès se situen molt per sota que Sant Cugat del Vallès, però també per sota de la mitjana catalana i comarcal⁶.** Respecte el percentatge de treballadors pobres, Cerdanyola del Vallès es troba també per sota de la mitjana comarcal i catalana. Ara bé, en el tram més baix de rendes del treball, per sota dels 6.010€, la mitjana d'ingressos que perceben aquestes persones era lleugerament més baixa que els nivells mitjos supramunicipals. Això podria explicar, en part, que **els ajuts d'urgència destinats a subministraments a Cerdanyola del Vallès tenen un pes superior a la mitjana comarcal.** En aquest sentit, manca un estudi més a fons en relació a la pobresa energètica i l'exclusió residencial.

⁵ Calculat a partir de la mitjana de la base imposable per declarant a l'Agència Tributària.

⁶ Per major informació vegeu Mestre, O. i Tardy, M. (coords.) (2017). *Desigualtat i pobresa al Vallès Occidental. Una aproximació a la situació actual i a les principals mesures locals.* Terrassa: Consell Comarcal del Vallès Occidental.

En qualsevol cas, les dades referents a l'atur tornen a mostrar la relativa bona vitalitat del mercat del treball en el municipi, malgrat haver estat impactat fortament per la crisi. L'any 2017, Cerdanyola del Vallès tenia **una taxa d'atur del 9,54% situant-se a nivells del 2008**. És també una de les taxes més baixes dels municipis del seu entorn. Malgrat tot, com passa també en d'altres municipis, **la recuperació econòmica no ha estat igual per a tothom: les dones i els majors de 45 han notat menys els efectes i els han notat més tard**. Així, els homes han tornat a trobar feina més ràpidament i es consolida un atur femení més elevat. A la vegada, la recuperació econòmica entre els majors de 45 anys s'ha notat més tard i amb menys força que en les altres franges d'edat. A més, es consoliden unes taxes d'atur **molt superior entre els majors de 45 anys**, cosa que no succeïa abans de la crisi. Una dada molt rellevant és que **el 47,5% de les persones aturades no reben cap tipus de prestació o subsidi** (segurament entre les quals destaquen les dones i persones majors de 45 anys). Aquest és un indicador que, malgrat la millora en la situació econòmica, no s'ha reduït en els últims anys, tant sols s'ha estabilitat. Tots aquests factors han fet que el nombre de visites als serveis socials de l'Ajuntament continuïn essent importants i complexes, tant per problemàtiques econòmiques com laborals.

4. d) Àmbit econòmic: l'especialització en el coneixement

La fortalesa de l'ocupació a Cerdanyola del Vallès va molt relacionada amb les característiques del teixit econòmic. En termes de PIB, el municipi és **la tercera economia local més gran dels municipis del seu entorn**, per darrere de Sant Cugat del Vallès i Rubí. **Cerdanyola del Vallès**, ja no és una ciutat industrial, **té una potent economia de serveis que concentra el 80% de les seves empreses i el 85% dels seus afiliats**. En ciutats com Barberà del Vallès, Rubí, Ripollet i Montcada i Reixac, si bé també són ciutats metropolitanes de serveis, el nombre d'empreses i afiliats en el sector industrial és molt més important que a Cerdanyola del Vallès. Això té conseqüències, per exemple, en les característiques dels Polígons d'Activitats Econòmica (PAE) de Cerdanyola del Vallès almenys en dos sentits: **la major presència de polígons dedicats a activitats tecnològiques i de recerca i un major infrautilització dels espais industrials existents**. Tot i així, més del 50% dels seus PAE es trobaven, o bé sense activitat o bé amb un grau de desenvolupament inferior al 20%, el més alt del conjunt de municipis analitzats. Cal doncs, una anàlisi amb detall de cadascun dels polígons per tal de decidir quins potenciar i millorar i quins altres reconvertir cap a d'altres usos.

DINS DE L'ECONOMIA DE SERVEIS, EL MUNICIPI DE CERDANYOLA DEL VALLÈS TÉ UNA ALTA ESPECIALITZACIÓ EN L'ÀMBIT DEL CONEIXEMENT. EN COMPARACIÓ AMB LA RESTA DE MUNICIPIIS DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA, CERDANYOLA DEL VALLÈS DESTACA PER LA SEVA MOLT ALTA ESPECIALITZACIÓ PRODUCTIVA EN recerca i desenvolupament, educació i enginyeria. A més, entre els tres sectors representen una proporció molt elevada de treballadors, gairebé el 40%. Si ho observem pel nombre d'empreses que tenen una alta intensitat de coneixement, arribem a la mateixa conclusió: gairebé un 30% de les empreses a Cerdanyola del Vallès són d'intensitat de coneixement alta. **Tanmateix, també s'ha de posar de manifest que des del 2014 la proporció d'empreses amb intensitat de coneixement alt està davallant al municipi**, mentre que Sant Cugat del Vallès experimenta un augment continuat.

En tota aquesta especialització productiva és òbvia la rellevància de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). En termes d'ocupació representa un terç dels treballadors i treballadores de

serveis. A desembre de 2017 la UAB ocupava 6.732 persones, de les quals 602 residien al mateix municipi. **Tanmateix, la proporció de persones que treballen a la UAB i viuen a Cerdanyola del Vallès ha anat disminuït lleugerament des de l'any 2007. En canvi, la població estudiantil que durant el curs resideix a Cerdanyola del Vallès s'ha incrementat un 54% durant els darrers 10 anys.** El curs 2016-17 eren 2.450 estudiants. Pel que fa a les persones universitàries residents a Cerdanyola del Vallès, el 58% cursen els seus estudis a la UAB mentre que el 42% es matriculen a universitats d'altres ciutats.

En qualsevol cas, la presència de la **UAB és percebuda com un enorme potencial per al municipi, que encara està pendent d'explotar.** En aquest sentit s'apunta que Cerdanyola del Vallès no ha sabut treballar la identitat del municipi com a **ciutat universitària**, i en canvi se'n perceben només els efectes negatius (IBI, lloguers, etc.). Igualment, el **Sincrotró Alba** és un recurs únic al territori amb un potencial enorme tant en termes de generació de coneixement i d'aplicacions per a les indústries de l'energia, de materials, fàrmacs, etc. Es tracta d'una infraestructura científica de tercera generació i la més important d'aquestes característiques del mediterrani. De la vintena de sincrotrons que hi ha a Europa, és l'únic del sud d'Europa per sota del Sincrotró Europeu de Grenoble, i té capacitat d'atraure més de 1.000 investigadors l'any, tant de la comunitat científica com del sector industrial, dels quals un 25% són de fora de l'Estat. A més, la presència i desenvolupament del **Parc de l'Alba, el Parc de Recerca de la UAB o el Hub B-30 obren un gran potencial en el territori Metropolità en termes de transferència de coneixement, R+D+I i cooperació universitat-empresa.** El municipi, en col·laboració a la nova Agència de desenvolupament econòmic de l'AMB, podria jugar un paper molt més actiu en el desenvolupament d'aquest tipus de polítiques. En aquest àmbit, s'apunta com es podria avançar cap un major treball relacional entre municipi, empreses i cicles formatius en l'àmbit de Cerdanyola-Ripollet-Sant Cugat, tant en l'àmbit de la oferta com en el de la inserció laboral.

Tots aquests recursos en l'àmbit de la recerca i l'empresa apunten a **un gran potencial de desenvolupament del turisme empresarial del qual fins ara no se n'ha tret profit.** Segons els entrevistats i entrevistades, fins el moment no s'han desplegat polítiques de promoció adequades cap a aquest objectiu, ni tampoc s'han planificat les infraestructures hoteleres, de restauració i d'auditoris per treure'n profit. La UAB, el Sincrotró, el PTV, etc., són actius que es troben fora del nucli urbà principal i no existeixen accions per atraure'ls vers els hotels i restaurants de la ciutat, per tal que aquesta se'n beneficiï. Una dinàmica semblant succeeix amb el Parc Natural de Collserola. Més de la meitat de la superfície municipal és d'ús forestal, i la immensa part forma part del Parc Natural. **En la diagnosi es posa de manifest que no s'ha fomentat una bona articulació física entre el parc i el nucli urbà.**

En l'àmbit del comerç, **Cerdanyola del Vallès disposa d'un elevat nombre d'establiments comercials per cada 1.000 habitants, la immensa majoria situats dins la trama urbana.** Tanmateix, són establiments de superfície mitjana molt menor respecte els municipis de l'entorn i un **16,4% es troben buits.** El districte on més se n'hi concentren és el de Fontetes, on el 21% dels seus locals es troben tancats. L'oferta comercial del municipi satisfà la major part de les necessitats dels residents en alimentació fresca, en el quotidià alimentari o en productes no alimentaris com la farmàcia i perfumeria o els serveis personals (perruqueria i estètica). **En canvi, existeixen fugues de compra en àmbits de l'equipament de la persona, de la llar i en sectors de lleure, oci i cultura.** Es detecta doncs que l'estructura urbana del comerç de proximitat té un

alt component alimentari (bàsicament alimentació fresca i quotidià alimentari) i que els eixos centrals concentren el parament de la llar i equipament per a la persona, però que presenten poca varietat i intensitat, preferentment pensada per al públic resident. A més, es detecta que l'aparcament del centre és poc atractiu per als usuaris i caldria millorar-lo. A Cerdanyola no hi ha un espai de passeig continu on anar de botigues, ja que els dos eixos comercials existents (carretera de Barcelona-Avinguda Catalunya i l'eix de vianants carrer Sant Martí-Sant Ramon) es troben fragmentats per la via del tren, el riu i interromputs al carrer Francesc Layret. **Falta doncs potenciar els mercats i eixos existents, així com enfortir d'altres eixos verticals i subcentralitats en alguns dels barris del municipi.**

5. e) Àmbit de territori (I): falta de cohesió interna i connectivitat externa

La manca d'un eix comercial central està molt influenciat per l'estructura urbana del municipi, amb un origen disseminat, una configuració històrica amb nuclis antics i un creixement sense massa planificació que ha combinat tipologies residencials molt diferenciades (grans blocs aïllats, eixample i adossades) amb un gran proximitat espacial. Existeix consens sobre la **manca de personalitat del centre urbà** i que les polítiques urbanístiques desenvolupades fins el moment encara no han aconseguit crear un centre urbà amb caràcter que dotés d'identitat a la ciutat.

Es posa de manifest la forta personalitat i identitat que tenen els diferents barris de la ciutat, al mateix temps que es constata l'existència de diversos elements (via del tren, la carretera de Barcelona o el riu sec) que fragmenten, o almenys creen certes fronteres, els diferents barris dins del mateix nucli urbà i que són percebuts com impediments per configurar un centre urbà més cohesionat. **En referència a l'espai públic, es considera que la ciutat està mancada de manteniment, és necessària l'ampliació de voreres i que alguns parcs infantils i jardins estan obsolets.** En aquest sentit, Cerdanyola del Vallès se situa a la franja baixa de zones verdes urbanes entre els municipis analitzats i no sempre es troben equipades i en bon estat. Queda pendent doncs una potent intervenció urbana per la pacificació de la carretera de Barcelona i continuar amb les intervencions per tal d'integrar millor el riu com un eix cívic i ciutadà del municipi.

Per altra banda, una de les qüestions que es posen de relleu és la **necessitat de relligar el nucli urbà central amb altres àrees excèntriques del municipi.** Així, la ubicació de Bellaterra a l'extrem nord-oest, amb el campus de la Universitat Autònoma de Barcelona a mig camí, requereixen d'una reforma de l'avinguda de la Serra de Galliners com a eix de connexió que permeti el desplaçament a peu i en bicicleta en un entorn de qualitat. Així mateix, es posa èmfasi en la necessitat de relligar les connexions entre el Sincrotró i el Parc Tecnològic del Vallès amb el nucli urbà central. Aquests elements són grans atractors de mobilitat obligada (amb unes ocupacions per vehicle força baixes) i fan necessari potenciar-ne l'accessibilitat no basada en el vehicle privat. Es destaca que encara **resta pendent l'aplicació de polítiques àmplies de desplegament dels carrils bici, dels camins escolars i de disminució de la presència de vehicles**

de la via pública⁷, potenciant un disseny global de la mobilitat al municipi, ja que hi ha distàncies assequibles per fer a peu o amb bicicleta però manca crear els entorns adequats. En definitiva, davant la fragmentació interna i la manca de connectivitat amb les àrees excèntriques cal potenciar els eixos i connexions internes i externes del municipi.

Cal fer una menció al nou desenvolupament del Centre Direccional-Parc de l'Alba. El desenvolupament d'aquest sector ja estava delimitat en el Pla General Metropolità de 1976, i es va idear com una nova centralitat urbana que exercís de contrapès de l'àrea central de Barcelona. Tot i està previst de fa dècades, i si bé en els darrers anys s'ha aprovat en diverses ocasions el planejament que havia de permetre el seu desenvolupament, el darrer Pla Director Urbanístic (PDU) del Centre Direccional actualment es troba suspès per sentència judicial i els diferents projectes han generat importants controvèrsies en el municipi. El mes de juny de 2018 s'aprovà l'Avanç del nou PDU de l'àmbit, amb el propòsit d'ordenar al sector definitivament, desenvolupar el creixement residencial, integrar la nova ciutat a l'existent, tot compatibilitzant-ho amb les preexistències. **El pla urbanístic resulta doncs una peça clau per desenvolupar la connexió crítica entre Bellaterra-UAB-Parc de l'Alba-PTV-municipi.**

Respecte a l'encaix territorial del municipi dins l'àmbit metropolità, es posar de relleu la situació de proximitat amb Barcelona, a vint minuts del centre, fet que li permet **gaudir de centralitat dins de l'àrea metropolitana**. Entre els factors atractors, cal destacar novament la Universitat Autònoma de Barcelona que produeix una mobilitat interurbana en els dies laborables d'unes 30.557 persones només per motiu d'estudis. De fet, **Cerdanyola del Vallès juga un paper de frontissa, en tant que municipi metropolità però alhora manté el caràcter i té ascendència a la seva comarca del Vallès Occidental. Al mateix temps, constitueix un subàmbit metropolità amb Sant Cugat del Vallès, Ripollet, Montcada i Reixac, Barberà del Vallès i Badia del Vallès, municipis que acumulen un nombre destacable de connexions entre ells, especialment per motius de feina, estudis i d'oci**. La línia de RENFE i de FGC resolen la mobilitat de Cerdanyola en sentit Barcelona, essent una alternativa a la mobilitat privada que discórrer per la C-58. Tanmateix, pel què fa a les línies R7 i R8 són poc usades pels residents a Cerdanyola del Vallès perquè la població considera que tenen unes freqüències baixes, creant un cercle viciós. Resta potenciar i promocionar el transport públic en l'eix transversal de la B-30 ja que el conjunt urbà de Cerdanyola – Ripollet – Sant Cugat – Rubí és un entorn de la segona corona metropolitana amb molt pes poblacional i que té molt bones connexions pel vehicle privat però que són deficitàries en transport públic. Tot i que la A7/B-30 es una via estructurant de l'Estat i la mobilitat va més enllà d'aquests municipis, el pas de vehicles de motor a combustió per aquesta via té uns efectes molt importants en relació a la contaminació atmosfèrica del municipi. Com a resultat, **es superen els nivells permesos de diòxid de carboni en el campus de la UAB, el barri de Serraparera, el polígon de La Clota i Can Mitjans i part del barri de la Carretera de Barcelona.**

⁷ Cerdanyola del Vallès compta amb 10.541 places d'aparcament per a turismes a la via pública, però el 93,3% de les quals són no regulades.

6. f) Àmbit territori (II). Una estratègia per la sostenibilitat ambiental i per fer front el canvi climàtic

Des del punt de vista ambiental, un dels grans valors que té Cerdanyola del Vallès és la contundent presència en el seu terme municipal del Parc Natural de Collserola. **Tot i això, els espais d'interès natural i comunitari del municipi, van més enllà del Parc i comprenen la ribera del Riu Sec, la zona de la Plana del Castell, àrees de Bellaterra i la Universitat Autònoma així com l'àrea del bosc tancat.** En aquest sentit, la futura urbanització de la Plana del Castell tindrà efectes negatius en l'índex de connectivitat ecològica del municipi, tot i el projecte d'urbanització manté un espai per garantir la connectivitat i amb les successives modificacions ha anat millorant en l'àmbit de la sostenibilitat. En conjunt, **Cerdanyola del Vallès és el municipi entre els analitzats que més part de la seva superfície està dedicada a ús forestal, concretament el 56,52%**, més un 8,6% a conreus. La presència del Parc Natural també té un efecte beneficiós pel que fa a la contaminació atmosfèrica en tota la zona sud del municipi, on es registren els nivells més baixos de diòxid de carboni.

Pel que fa a la generació de residus, **Cerdanyola del Vallès és en l'actualitat el municipi que més residus per habitant genera del seu entorn**, tot i que es situa por sota de la mitjana de l'àrea metropolitana de Barcelona (1,23Kg/habitant/dia el 2017) i de Catalunya (1,36Kg/habitant/dia). Al mateix temps, **en el municipi només recull de manera selectiva un 35,35% dels residus generats, amb una progressió a la baixa des del 2014.** Cal destacar que en l'actualitat tots els municipis analitzats, així com la mitjana de l'AMB, se situen lluny dels llindars de recollida selectiva marcats per la normativa europea en matèria de residus que establí un objectiu del 50% per l'any 2020, un 55% pel 2025 i un 60% l'any 2030.

Pel que fa als consum domèstic d'aigua, **Cerdanyola del Vallès és el segon municipi dels analitzats amb major consum, per sobre de la mitjana de la AMB i amb una lleugera tendència des del 2014 a l'augment.** Aquesta és una evolució que es produeix també en la resta de municipis estudiats, tot i que en quantitats diferenciades. Pel que fa al consum elèctric per habitant i any, com totes les ciutats del seu voltant, **Cerdanyola del Vallès presenta una tendència a la baixa en el seu consum.** Tanmateix, es situa encara per sobre de la mitjana de l'àrea metropolitana de Barcelona i, per sectors, és en el de serveis on es produeixen els augments més importants. Les variacions entre municipis poden ser explicada per les diferències en el model urbà del municipi (com la presència d'urbanitzacions de baixa densitat), la dimensió mitjana dels seus habitatges i/o el nivell de renda.

En qualsevol cas, es posa de manifest, la **manca d'una estratègia més holística pel que fa a la sostenibilitat ambiental del municipi, contribuint i acompanyant a les estratègies metropolitanades de mitigació i adaptació al canvi climàtic** desplegadas en el Pla Clima de l'AMB.

7. g) Àmbit territori (III): la manca d'una política d'habitatge municipal

En la diagnosi es posa de manifest **que la bombolla de producció immobiliària que va viure el conjunt de l'Estat no va tenir un gran impacte en el municipi degut a la diversificació**

econòmica i al fet que el ritme de construcció d'habitatges no va ser gaire intens, en part, per la paralyzació del desenvolupament del Centre Direccional. Fins l'any 2007 es produïen més de 200 habitatges per any (una producció força menor que els municipis del seu entorn), mentre que entre 2008 i 2016 es van iniciar tan sols una vintena d'habitatges per any. S'observa com a partir de 2016 s'ha iniciat una tendència a la recuperació, arribant als 56 habitatges iniciats l'any 2017.

En relació als **preus d'habitatge de segona mà, Cerdanyola del Vallès es situa en 2.453 el 2018 euros/m², un preu molt similar a la mitja de l'AMB sense Barcelona (2.333,6 euros/m²)**, força per sota de Sant Cugat i lleugerament per sobre dels municipis analitzats del seu entorn, encara que molt a prop dels preus de Rubí (2.232,6 euros/m²). Des de l'any 2014, la tendència és a l'alça continuada de preus com en la resta de municipis.

La crisi immobiliària, però, sí que va tenir efectes importants en la construcció d'habitatges de protecció oficial. Si en els anys 2006, 2007 i 2008 s'iniciaven uns 200 l'any, entre 2009 i 2017 tant sols es van iniciar 70. Actualment, **Cerdanyola del Vallès és el cinquè municipi de la comarca amb una menor proporció d'habitatges socials**, amb tan sols un 0,62% del total d'habitatges. Pel que fa a la gestió, Cerdanyola és el municipi que gestiona directament menys habitatges d'aquest tipus, amb tan sols un 0,01%, quan la mitjana del Vallès Occidental és del 0,39%.

En relació a la producció de nous habitatges, tant lliures com de protecció, **Cerdanyola del Vallès és el municipi que acull el sector residencial més gran en termes de superfície i sostre de tota l'àrea metropolitana, el Centre Direccional.** Amb 340,44 hectàrees i amb un sostre de 450.777m² (almenys del 30% dels quals haurien de tenir algun tipus de protecció), s'hi estimen un total de 3.540 habitatges pendents. Més enllà de les intervencions en el sòl urbà consolidat, tant el Centre Direccional com possibles canvis d'usos de sòl industrial a residencial, si es donen, poden representar una oportunitat per fer nou habitatge públic i privat de protecció, tant de lloguer com de compra. En qualsevol cas, **és constata la manca d'un pla d'habitatge municipal que orienti les polítiques municipals a garantir el dret a l'habitatge i pugui incidir en les orientacions del futur POUM** del municipi una vegada s'hagi aprovat el nou Pla Director Urbanístic Metropolità.

Pel que fa el lloguer, segons el cens de 2011, a Cerdanyola del Vallès el 11,9% dels habitatges eren de lloguer, una proporció que equival a meitat de la mitjana metropolitana, del 23,5%. Tanmateix, tal i com passaria en altres municipis de l'entorn, a partir del 2013 la quota del mercat de lloguer enfront al compra-venda sembla que tendeix a reduir-se a favor de la propietat. **Pel que fa el preu mitjà de lloguer mensual, Cerdanyola del Vallès se situava en els 699€/mes l'any 2017 amb una tendència a l'alça des del 2013/14, tal i com succeeix a la resta de municipis.** Existeix certa discussió sobre si la **presència d'estudiants de la UAB** entre la demanda de lloguer, **genera un augment de preus diferencial en el municipi. Per les dades que hem pogut analitzar, si els estudiants generen algun efecte, aquest és poc significatiu.** Pel que fa a la demanda, sabem que uns 2.500 estudiants tenen la residència habitual durant el curs a Cerdanyola del Vallès, però al voltant d'uns 2.000 resideixen a la Vila Universitària. En qualsevol cas, representaria un percentatge petit⁸ d'habitatges respecte els 2.500 habitatges que hi havia

⁸ El 2011 el nombre mitjà d'habitacions per habitatge a Cerdanyola del Vallès era de 4,87.

En lloguer en el municipi el 2011. Les diferències en la jerarquia de preus de lloguer entre els municipis analitzats són semblants als respectius nivells de renda de cadascun dels municipis. Per altra banda, Cerdanyola del Vallès es situa pròxima a la mitjana de preus de AMB sense la ciutat de Barcelona (689€/mes). En qualsevol cas, es posa de manifest que històricament **el municipi no ha sabut canalitzar les necessitats residencials de les persones que estudien a la UAB ni treure'n profit**, com per exemple en el seu dia ubicar la Vila Universitària més a prop del nucli, o bé generar noves residències universitàries.

8. h) Àmbit educatiu: la segregació escolar i la potenciació dels cicles formatius

S'ha posat de manifest que actualment **no existeix una distribució equilibrada de l'alumnat i que dues escoles compten amb una proporció molt gran de persones d'origen extracomunitari, alhora que compten amb pocs alumnes**. Consideren que existeix una certa estigmatització i hi ha famílies que opten per escollir d'altres escoles. Es proposa, en aquest sentit, fer prevaldre criteris de proximitat, d'evitar la segregació escolar i fomentar l'heterogeneïtat socioeconòmica.

L'any 2016, Cerdanyola del Vallès presentava un índex de no graduats a final de 4t d'ESO del 12,3%, un percentatge que és clarament inferior respecte el 2011, però superior a municipis veïns com Rubí. Pel què fa a l'educació secundària, s'apunta a que la taxa de batxillerat del municipi és més alta que la mitjana catalana i en canvi la taxa de cicles formatius és menor, una qüestió que es deu, segons diferents percepcions, a les expectatives de la població, la manca d'oferta de cicles de formació professional i l'atracció que exerceix la presència de la UAB, fets que reorienten l'alumnat cap al batxillerat.

El municipi compta amb un Pla Educatiu de Ciutat (PEC) amb una llarga tradició. En la diagnosi es destaca que el PEC és un bon exemple de política que fomenta les relacions en aquest àmbit que s'ha mantingut al llarg del temps, independentment dels cicles polítics, vinculat a l'existència d'un equip tècnic estable, format, i una política ben valorada tant internament com externament. Caldria mantenir el millor de l'experiència acumulada, però segurament també repensar-lo potenciar-lo davant els reptes actuals.

9. i) Àmbit cultural i esportiu: la manca d'una planificació en equipaments

En l'àmbit de la cultura, la principal necessitat identificada són les deficiències i la manca en els equipaments públics. **Es destaca la falta de manteniment dels equipaments públics ja existents com l'Ateneu i, de l'altra, la falta d'equipaments culturals de mida mitjana i polivalents**. En relació a la ràtio de m²/1000hab. d'equipaments culturals, Cerdanyola del Vallès és el penúltim municipi dels analitzats. D'altra banda, es s'ha apuntat que des de fa anys no hi ha cap planificació en l'àmbit cultural, falta suport municipal a la dinamització i a l'enxarxament alhora que es reivindica una major valorització i activació del patrimoni municipal (humà, natural i arquitectònic).

En l'àmbit privat, mentre es percep una tendència a la millora de la presència de llibreries, també s'apunta que en el municipi falten en l'actualitat espais d'oci destinats a la música en viu amb una adequada insonorització i situats dintre la trama urbana. És rellevant també destacar la importància que han tingut els cinemes pel seu rol d'atractor de població dels municipis de l'entorn, pel que seu tancament es considera una pèrdua.

En l'àmbit de l'esport, la principal mancança detectada està vinculada també a la dotació d'equipaments. Pel volum de població existent es considera que el **municipi està infradotat d'equipaments esportius**, ja que hi ha una gran diversitat de clubs esportius que generen moltes activitats, en alguns casos en categories elevades. De fet, si es tenen en compte els m² d'equipaments esportius per habitant, Cerdanyola del Vallès és l'últim municipi respecte el seu entorn. Segons el Mapa d'Instal·lacions i equipaments esportius, i degut al volum de població existent al municipi, **seria necessari incrementar les instal·lacions esportives amb un nou pavelló i una piscina coberta**. Així mateix, els equipaments esportius existents presenten alguns dèficits en les instal·lacions, no només en termes de dimensió, sinó de manteniment o d'adequació de les instal·lacions als usos que es desenvolupen, per exemple la pista d'atletisme existent és de terra o alguns dels vestuaris dels pavellons requeririen de renovació.

En definitiva, tant en l'àmbit esportiu com d'equipaments **es posa de manifest la manca d'un pla d'equipaments**, que es podria fer extensiu a l'àmbit educatiu. Per últim, també es reivindica un major diàleg i suport municipal als projectes que sorgeixen de les pròpies entitats.